

3

ZULLEN WE VROUWEN EENS BEOORDELEN OP WAT ZE KUNNEN?

Of het nou de reacties op vrouwelijke ministers zijn of de vooroordelen waar wij dames op 't werk tegenaan lopen. Vrouwen worden te vaak door een andere bril bekeken dan mannen. En dat is helemaal niet zo onschuldig.

SERIEUS, WORDT zij minister van <vul maar in>? Maar zij heeft helemaal geen affiniteit of ervaring met dat onderwerp! En waarom draagt ze zulke hoge hakken tijdens haar werk? Pffff... wát een ijskoningin, die vrouwelijke talkshowhost! Zó kil... ik vind 't niks. Bizar: wil zij president van Duitsland worden terwijl ze drie kleine kinderen heeft? Lekkere moeder is ze dan! Je hoeft maar op een feestje mee te luisteren of zelfs een krant open te slaan en het lijkt af en toe wel alsof we in de jaren vijftig zijn blijven steken. Sommige mensen moeten er op z'n zachtst gezegd nog even aan wennen dat vrouwen ook professioneel nogal wat in hun mars hebben. Onlangs nog deelde een Amerikaanse golf-pro op Instagram hoe het personeel in de golfwinkel zich nog

altijd tot haar echtgenoot richt, zélf s wanneer ze duidelijk maakt dat zij de echte expert is. En wie kent niet de tweet die viral ging van een vrouw die naast een man in het vliegtuig komt te zitten, waarna hij haar gaat uitleggen waar het boek in zijn handen over gaat. Als zij aangeeft expert op dat gebied te zijn, komt er *zero* reactie en gaat hij lekker verder met zijn portie *mansplaining*. Pas wanneer zij zegt: "Gast, ik heb dat boek geschreven waaruit jij nu citeert!" houdt hij geschrokken zijn mond. Een Instagram-illustratie van vrouwenorganisatie LeanIn beeldt uit hoe mannen en vrouwen ook nog eens compleet anders beoordeeld worden op werk. De man die tijdens een Zoom-meeting wordt onderbroken door zijn kind roept warme reacties op ("Wat lief dat hij oppast!"), terwijl de vrouw in eenzelfde scenario meteen als onprofessioneel wordt weggezet. Een *female leadership* coach verwoordde die dubbele standaard voor mannen en vrouwen treffend in een

interview in *Marie Claire* van deze maand: "Wat mij weleens helpt als ik last heb van die ingesleten ideeën over genderrollen, is mezelf als vader zien. Als moeder doe je het namelijk nooit goed, maar als vader zou iedereen me geweldig vinden omdat ik elke woensdag op het voetbalveld sta en altijd mee ga op schoolreisje."

ONBEWUSTE VOOROORDELEN

Sander Heithuis is expert beeldvorming bij belangenorganisatie WOMEN Inc. en raadt precies dat ('draai 'm om!') aan om onze onbewuste vooroordelen aan het licht te brengen. Heithuis: "In de media benoemen ze nogal eens expliciet beelden die tegen het stereotype beeld ingaan, bijvoorbeeld door erbij te zetten dat diegene vrouw is terwijl dat in de context niet relevant is. Daardoor worden die stereotypen juist bevestigd. Als je 't omdraait, dan zie je hoe bizar dat is. We zouden het nooit hebben over een 'mannelijke directeur'. Ook toen een vrouw met drie kinderen Duitsland wilde leiden, werd dát feit uitvergroot en werden er zelfs vraagtekens

bij gezet. Maar over een man met drie kinderen zou echt niemand zich afvragen of hij Duitsland wel zou kunnen leiden." Waarom zijn de ideeën die we hebben over de rollen van mannen en vrouwen toch zo hardnekkig? Heithuis: "98 procent van ons denken en doen is onbewust, zoals fietsen of tandenpoetsen. De vooroordelen die we hebben, zitten in datzelfde onbewuste systeem. Daardoor blijven we die dus op de automatische piloot herhalen. Slechts 26,7 procent van de experts in de media is vrouw en in reclames spreken mannen 1,5 keer vaker dan vrouwen. Vrouwen worden vaker gebruikt als opvulling: denk maar aan de abri's waar je schaars geklede vrouwen ziet, terwijl dat niets met het te verkopen product te maken heeft. Of darts wedstrijden en wielrennen waar de prijzen worden uitgereikt door vrouwen in weinig verhullende kleding. Dit voedt onze vooroordelen weer. Zelfs als we weten dat een stereotype niet klopt, registreert ons onderbewuste de kanttekening die we erbij plaatsen niet goed en wordt dus wéér dat vooroordeel opgeslagen."

'DE LOONKLOOF IS EEN DIRECT GEVOLG VAN VOOR- OORDELEN'

GEVAARLIJK

En zo onschuldig zijn vooroordelen niet; ze kunnen grote gevolgen hebben. Heithuis: "Ze zorgen bijvoorbeeld voor een ongelijke behandeling op de werkvloer. Vooroordelen vormen zelfs de grootste barrière voor vrouwen om de top van de organisatie te bereiken. Neem zwangerschapsdiscriminatie: vrouwen wordt bij sollicitatiegesprekken nog steeds gevraagd hoe het met hun kindwens zit, mannen van dezelfde leeftijd niet. Ook een deel van de loonkloof is een direct gevolg van vooroordelen: die ontstaat namelijk niet omdat vrouwen niet onderhandelen – dat doen ze wel – maar omdat we vinden dat vrouwen dat niet horen te doen. Ze

worden hiervoor onbewust gestraft met een lager salaris. Stereotypen zijn ook een factor in de werk-zorgverdeling tussen vrouwen en mannen: vrouwen in heteroseksuele relaties doen 1,5 keer zo veel onbetaalde zorg als mannen, en moeders worden door schoolgebeld als er iets met het kind is. Zelfs grensoverschrijdend gedrag komt deels uit vooroordelen voort: sommige mannen denken nog steeds dat vrouwen er puur voor het uiterlijk vertoon zijn en misbruiken ze daardoor." En zo kunnen we nog wel even doorgaan over het beeld dat we van mannen en vrouwen hebben: zo worden sommige wenkbrauwen nog steeds gefronst als een vrouw het hoogste woord heeft of er bijvoorbeeld sans gêne voor uitkomt lekker van haar sexleven te genieten. Mannen hebben op hun beurt ook weer te maken met vooroordelen: van heteromannen wordt bijvoor-

beeld weer verwacht dat ze 'lekker achter de vrouwtjes aangaan' of altijd maar 'stoer' zijn. En dan zijn er natuurlijk nog heel veel andere gemarginaliseerde groepen (mensen van kleur, trans personen, etc.) die continu tegen vooroordelen moeten opboksen.

VOORGESPIEGELD

Werk aan de winkel dus. Allereerst moeten we zelf scherp blijven op onze onbewuste vooroordelen, zodat we onszelf erop kunnen corrigeren. Heithuis: "We hebben een soort marketingpraatje over Nederland waarin we geloven dat we niet seksistisch, racistisch of homofoob zijn, maar dat zijn we wel. Zo vindt maar liefst 80 procent van de Nederlanders dat vrouwen met schoolgaande kinderen maximaal drie dagen moeten werken. Puur seksisme, al zullen de mensen dat zelf niet zo zien. Ga dus op zelfonderzoek uit door je af te vragen of je bepaalde ideeën ook normaal zou vinden over een man. Zouden we van mannen ook verwachten dat ze drie dagen of minder gaan werken als er kinderen komen?" Die vooroordelen zitten diep verankerd in de

patriarchale maatschappij, maar ontstaan ook door wat we voorgespiegeld krijgen van media en bijvoorbeeld reclamemakers. Zij zouden niet alleen scherp moeten blijven op hun eigen onbewuste vooroordelen, maar zelfs actief stereotypes tegen moeten gaan. Heithuis: "Dat kunnen ze doen door bijvoorbeeld counter stereotypes te laten zien, zoals een vader in een zorgrol of een CEO van kleur, want dat zien we nog veel te weinig. Zo'n alternatief is superkrachtig en voedt ons onderbewuste door te laten zien dat het ook zo kan. Kinderboeken en lesmaterialen laten inmiddels al veel minder expliciete stereotypen zien, al is daar nog een slag in te maken, want maar 13 procent van de moeders in kinderboeken heeft een betaalde baan. Maar het goede nieuws is dat jongeren steeds bewuster zijn van vooroordelen en elkaar erop aanspreken." En hopelijk komen we dan uit bij een generatie waarin voorgeschreven genderrollen nog amper een rol spelen en iederéén doorheeft hoe competent, bekwaam, zelfverzekerd, gefocust, intelligent en professioneel vrouwen zijn. Onderbewuste, *eat this!* ■